

CQI การพัฒนาระบบการเฝ้าระวังและป้องกันความคลาดเคลื่อนจากการจ่ายยา

DISPENSING ERROR

1. วัตถุประสงค์

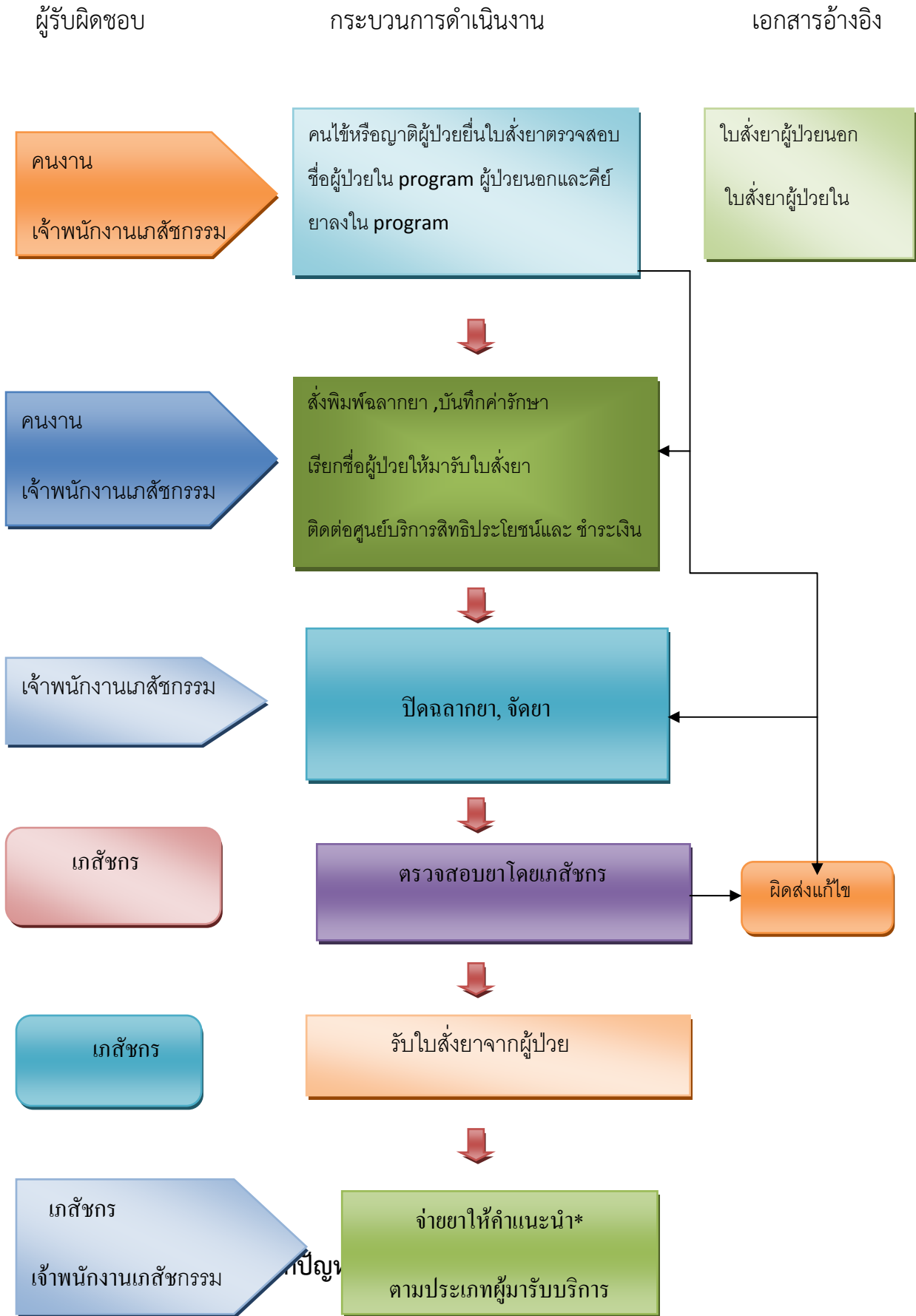
- 1.1 เพื่อให้ผู้ป่วยรับประทานยาได้อย่างถูกต้องตามแพทย์สั่ง
- 1.2 เพื่อให้ทราบปริมาณผู้ป่วยที่รับประทานยาผิด

2. ตัวชี้วัด

ร้อยละ 50 ของผู้บกพร่องได้รับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริหารยา

และมี ADMIN ERROR ลดลงอย่างน้อยร้อยละ 20

3. ทำความเข้าใจในระบบงาน

- 3.1 ผู้ป่วยไม่สามารถอ่านหนังสือได้ ทำให้รับประทานยาผิด
- 3.2 ฉลากยามีตัวอักษรที่เล็กทำให้ผู้สูงอายุมองเห็นได้ไม่ชัดเจน
- 3.3 ผู้ป่วยมีความบกพร่องทางการได้ยิน (หูหนวก)
- 3.4 ผู้ป่วยเป็นชาวต่างชาติอ่านฉลากภาษาไทยไม่ออก
- 3.5 ผู้มารับยาไม่ใช่ผู้ให้ยาผู้ป่วยหรือผู้มารับยาไม่ใช่ผู้รับประทานยาเอง

4. การวิเคราะห์สาเหตุ

5. วิเคราะห์ทางเลือกและการวางแผนพัฒนา

ขั้นตอนที่เกิด	สาเหตุ	วิธีป้องกัน
การจ่ายยา	ผู้ป่วยไม่สามารถอ่านหนังสือได้ หูหนวก	การอธิบายโดยใช้ท่าทางหรือ รูปภาพเพื่อใช้ในการสื่อ ความหมาย
	เป็นช่วงเวลาที่คนไข้เป็นจำนวนมากทำ ให้ไม่ได้ซักถามคนไข้ว่าเข้าใจคำแนะนำ หรือไม่จึงไม่ได้ให้คำแนะนำการใช้ยา โดยละเอียด	ถามคนไข้ทุกครั้งว่าเข้าใจ หรือไม่ตอบคำถามคนไข้ทุก คำถามที่คนไข้ไม่เข้าใจ
	ผู้ป่วยเป็นชาวต่างชาติ	ทำฉลากยารูปภาพเป็น ภาษาอังกฤษ
	ผู้ป่วยที่หยิบยากินเองไม่ได้มารับยา	อธิบายและทดสอบทวนถาม วิธีการรับประทานยากับผู้มา รับยาทุกครั้งและย้ำถามทุก ครั้งว่าเป็นผู้ให้ยาหรือไม่ ถ้า ไม่ใช่ให้กลับไปถ่ายทอดผู้ให้ ยาหรือผู้ป่วยที่รับประทานยา เอง

6. การทดลองปฏิบัติตามทางเลือก ดำเนินการตามแผนพัฒนา

นำข้อมูล Admin error มาวิเคราะห์อย่างเป็นระบบและดำเนินการตามแผนการป้องกัน

Admin error ตามวิธีป้องกันในข้อ 5

7. กิจกรรม

7.1 ศึกษาฉลากยารูปภาพตามแหล่งข้อมูลต่าง ๆ

7.2 จัดทำฉลากยา

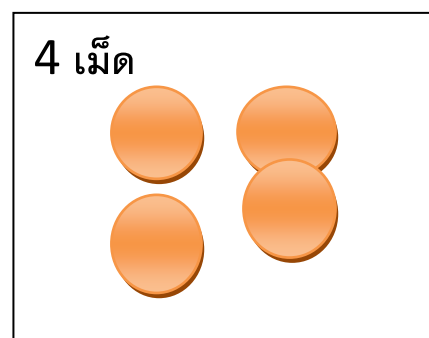
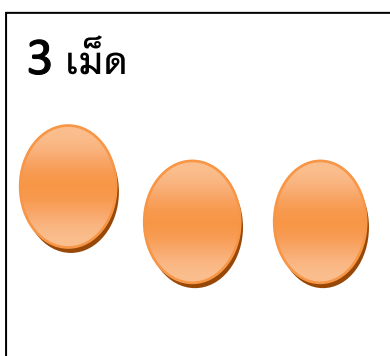
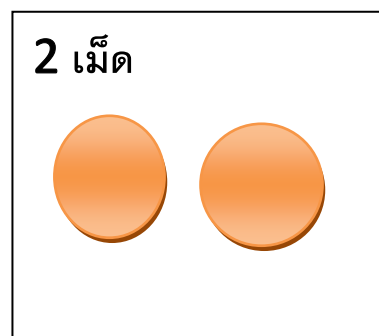
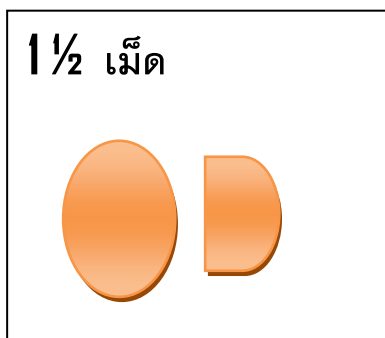
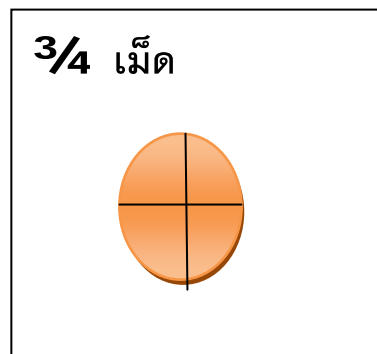
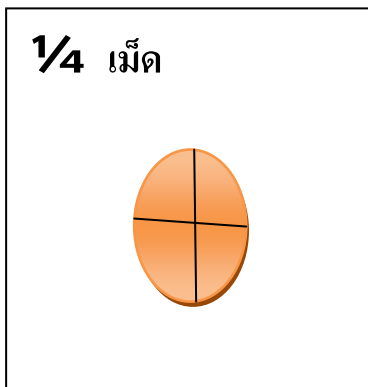
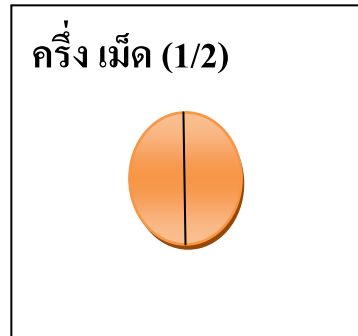
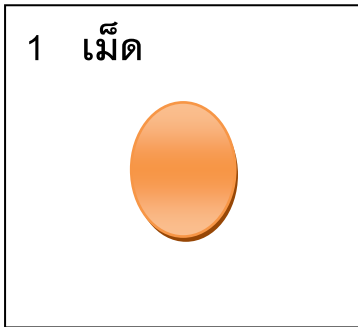
7.3 ทดลองใช้กับญาติและผู้ป่วยที่มีปัญหาพบ Admin error หรืออ่านหนังสือไม่ออก หรือไม่สนใจอ่าน

รูปแบบของฉลากยารูปภาพภาษาไทย

รูปแบบเม็ดยา

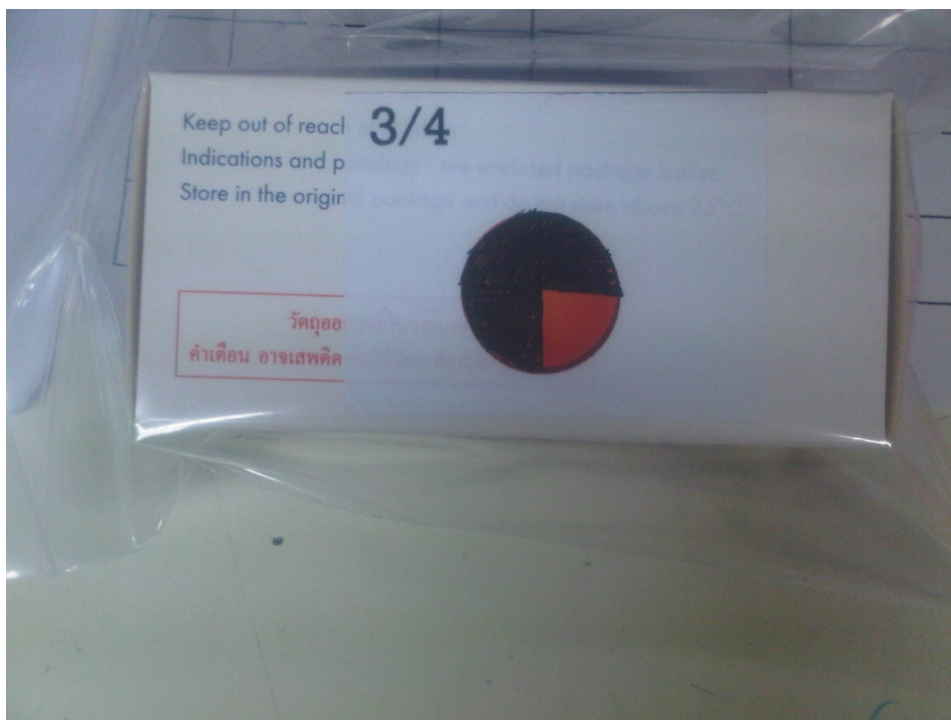
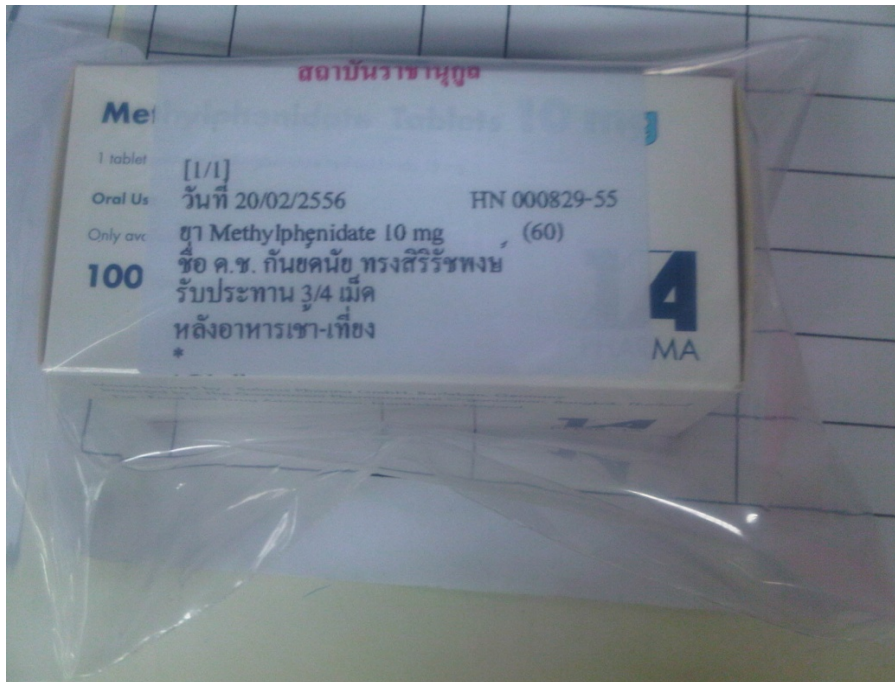
เราจะระบายสีตรงส่วนที่ให้คนใช้รับประทาน

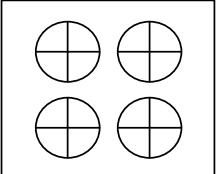
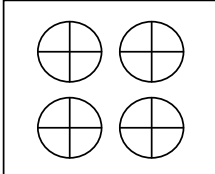
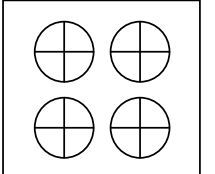
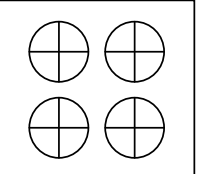
เราจะเอาภาพที่ว่าติดลงบนซองยาที่มีฉลากยาครบถ้วน (ให้ญาติทวนสอบ/เผื่อวันหลัง
คนใช้อ่านออก) แบบนี้ค่ะ

ติดกรณีได้รับยาครั้งแรกและต้องตัดแบ่งเม็ดยาหลายส่วน

ฉลากยารูปภาพเป็นภาษาอังกฤษ

			
			
Morning	Lunch	Evening	Bedtime
			

เอกสารแนะนำผู้ป่วยในการเฝ้าระวังอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา HAD
(กรณีรับยาครั้งแรก)

แบบแผนระวางอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา

Carbamazepine (คา-บา-มา-ซี-ป็น)

ใช้ควบคุมอาการชักชนิดต่างๆ, รักษาอาการปวดตามเส้นประสาท และความผิดปกติทางอารมณ์

อาการข้างเคียงที่รุนแรง ต้องรีบมาพบแพทย์

- อาการแพ้: คันหรือเกิดผื่นลมพิษ หน้าหรือมือบวม รู้สึกปวดเสียวคล้ายหนามแทงหรือบวมบริเวณปากหรือคอ แน่นหน้าอก หายใจติดขัด หรือเกิดผื่นผิวหนังรุนแรงร่วมกับอาการเจ็บตา ตาแดง เจ็บปาก หรือปัสสาวะแสบขัด

- หัวใจเต้นเร็ว หรือเต้นผิดปกติ
- ใช้ เจ็บคอ เป็นแผลในปาก เลือดออกผิดปกติ หรือ มีจ้ำเขียว
- ไม่อยากทานอาหาร คลื่นไส้ อาเจียน
- มีจุดสีแดงรูขี้เถา มีตุ่มน้ำพุพอง หรือผิวหนังลอก
- เหนื่อย หรือขาบวม
- ตัวเหลือง ตาเหลือง

อาการข้างเคียงที่ไม่รุนแรง แต่ต้องแจ้งให้แพทย์ทราบ

- เดินเซ ทรงตัวไม่ได้
- ตาพร่า มองไม่ชัด หรือเห็นภาพซ้อน
- สับสน มีอาการงุนงง

แบบแผนระวางอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา

Phenobarbital (ฟี-โน-บา-บี-ทาล)

ใช้ควบคุมอาการชัก เป็นยาในกลุ่ม barbiturate

อาการข้างเคียงที่รุนแรง ต้องรีบมาพบแพทย์

- ผื่นลมพิษ หรือ ผื่นผิวหนังที่รุนแรง
- หน้าตา หรือใบหน้าบวม
- ง่วงซึมมาก สับสน หรือ พูดไม่รู้เรื่อง
- หายใจสั้นๆ หรือหายใจติดขัด
- ไม่สามารถควบคุมการเคลื่อนไหวของตาได้
- ตาเหลือง ตัวเหลือง
- ประสาทหลอน
- ใช้, เจ็บคอ, มีแผลในปาก, ติดเชื้อ, ซ้ำเขียวง่าย, จ้ำเลือด/จ้ำม่วงใต้ ผิวน้ำ
- รูขี้เถ้าน้ำครึ้นรุนแรง

อาการข้างเคียงที่ไม่รุนแรง แต่ต้องแจ้งให้แพทย์ทราบ

- ง่วงซึม วิงเวียนศีรษะ มีอาการคล้ายเมาค้าง ไม่มีสมาธิ
- คลื่นไส้ อาเจียน
- ซึมเศร้า
- ท้องผูก
- หงุดหงิด หรือตื่นเต้นง่ายกว่าปกติ

แบบแผนระวางอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา

Phenytoin (ฟี-ไน-ทอย)

ใช้ควบคุมอาการชัก[seizure] ชนิดต่างๆ

อาการข้างเคียงที่รุนแรง ต้องรีบมาพบแพทย์

- ใช้ เจ็บคอ มีเลือดไหลผิดปกติ หรือมีจ้ำเขียวตามตัว
- เกิดอาการชักถี่ขึ้น
- ผื่นผิวหนัง ผื่นลมพิษ หรือมีตุ่มพุพองบนผิวหนัง
- มีอาการสับสนมาก พูดไม่รู้เรื่อง
- ไม่สามารถควบคุมการเคลื่อนไหวของตา และร่างกายได้
- ตัวเหลือง ตาเหลือง
- เหนื่อยบวม/หนาขึ้นอย่างมาก

อาการข้างเคียงที่ไม่รุนแรง แต่ต้องแจ้งให้แพทย์ทราบ

- ท้องผูก
- ง่วงซึม หรือวิงเวียนศีรษะ
- ผม หรือขนขึ้นมากผิดปกติ
- คลื่นไส้ อาเจียน ไม่อยากทานอาหาร
- หงุดหงิด หรือมีปัญหาเกี่ยวกับการนอนหลับ
- เหนื่อยบวม/หนาขึ้นได้ จึงควรดูแลสุขภาพช่องปากให้ดี เช่น แปรงฟันอย่างน้อย 2 ครั้ง, การใช้ไหมขัดฟันเพื่อทำความสะอาดตามซอกฟัน จะช่วยลดปัญหานี้ได้ แต่ถ้ายังมีปัญหาเหงือกบวมมากควรรีบไปปรึกษาแพทย์

แบบแผนระวางอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา

Sodium valproate (โซ-เดียม-วา-ล-โพร-เอต)

จัดอยู่ในกลุ่มยากันชัก [Anticonvulsants]

ใช้ควบคุมอาการชักในโรคลมชัก [Epilepsy] และใช้รักษาความผิดปกติทางอารมณ์ [Mood disorders]

อาการข้างเคียงที่รุนแรง ต้องรีบมาพบแพทย์

- ไม่สามารถควบคุมอาการชักได้
- อ่อนเพลียมาก หรือวิงเวียนศีรษะ มึนงง สับสน
- อาเจียนมากแต่ไม่มีอะไรออกมา
- มีเลือดออกผิดปกติ หรือมีจ้ำเลือดตามร่างกาย
- เบื่ออาหาร ตาเหลือง ตัวเหลือง คลื่นไส้ อาเจียน ปวดท้อง หรืออุจจาระขี้ด [พบน้อยมาก]
- ผื่น หรือผื่นลมพิษ ร่วมกับมีอาการคัน

อาการข้างเคียงที่ไม่รุนแรง แต่ต้องแจ้งให้แพทย์ทราบ

- คลื่นไส้ อาเจียน หรือปวดเสียดท้อง
- ง่วงซึม หรือวิงเวียนศีรษะ
- กระสับกระส่าย นอนไม่หลับ หรือไวต่อการถูกกระตุ้น
- ท้องเสีย หรือท้องผูก
- แขน หรือมือสั่น
- ผมร่วง

เอกสารแนะนำผู้ป่วยในการเฝ้าระวังอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา (กรณีรับยาครั้งแรก)

การติดตามเฝ้าระวังอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา

Lamotrigine (ลา-โม-ที-ยีน)

ใช้ร่วมกับยากันชักตัวอื่น เพื่อควบคุมอาการชัก

อาการข้างเคียงที่รุนแรง ต้องรีบแจ้งแพทย์

- เกิดอาการชักถี่ขึ้น
- ผื่นผิวหนัง ผื่นลมพิษ หรือเม็ดพุพองบนผิวหนัง
- มีอาการสับสนมาก พูดไม่รู้เรื่อง
- มีอาการซึม หรือกระวนกระวายมากขึ้น
- มีอาการบวม
- อาการสั่น
- การหายใจผิดปกติ หายใจติดขัด

อาการข้างเคียงที่ไม่รุนแรง แต่ต้องแจ้งให้แพทย์ทราบ

- คลื่นไส้ อาเจียน
- ง่วงซึม
- ปวดศีรษะ
- กระสับกระส่าย นอนไม่หลับ
- ท้องเสีย หรือท้องผูก
- ตาพร่า มองไม่ชัด หรือเห็นภาพซ้อน

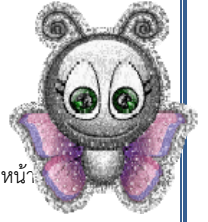
การเฝ้าระวังอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา

Risperidone (ริส-เพอ-ริ-โดน)

ใช้รักษาโรคจิตเภท และความผิดปกติทางจิต

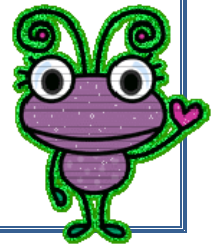
อาการข้างเคียงที่รุนแรง ต้องรีบแจ้งแพทย์

- ผื่นคัน บวมบริเวณหน้าหรือลำคอหรือมือ
- ไม่สามารถควบคุมการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อบริเวณใบหน้าส่วนบน
- ไม่สามารถควบคุมการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อบริเวณริมฝีปากลิ้น
- แน่นหน้าอก หายใจติดขัด
- มีความผิดปกติของการเต้นของหัวใจ
- ปวดศีรษะอย่างรุนแรง หรือปวดทันที
- ปัสสาวะน้อยผิดปกติ
- มีอาการท้องเสียอย่างรุนแรง
- มีความผิดปกติเกี่ยวกับการมองเห็น การพูด การเดิน

อาการข้างเคียงที่ไม่รุนแรง แต่ต้องแจ้งให้แพทย์ทราบ

- ปากแห้ง ท้องผูก
- ง่วงซึม วิงเวียนศีรษะ หน้ามืด, คลื่นไส้
- มีอาการวิตกกังวล นอนไม่หลับ ผื่นมากขึ้น
- มีความเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับกิจกรรมทางเพศ
- น้ำหนักตัวเพิ่มขึ้นมาก
- มือสั่น

8. การทำให้ผลการปรับปรุงเป็นมาตรฐาน

เนื่องจากผู้ป่วยหรือญาติผู้ดูแล ไม่สามารถอ่านหนังสือได้ จึงดำเนินการจัดทำกิจกรรม การทำฉลากยารูปภาพขึ้น ซึ่งมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เพื่อให้ผู้ที่อ่านหนังสือไม่ออก หู หนวก หรือเป็นชาวต่างชาติ สามารถรับประทานยาได้อย่างถูกต้อง และฉลากยารูปภาพที่เป็น รูปเม็ดยา สามารถใช้ได้กับกรณีที่ใช้ ได้รับยาครั้งแรก และต้องหักแบ่งเม็ดยาหลายส่วนด้วย

9. การวางแผนและการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

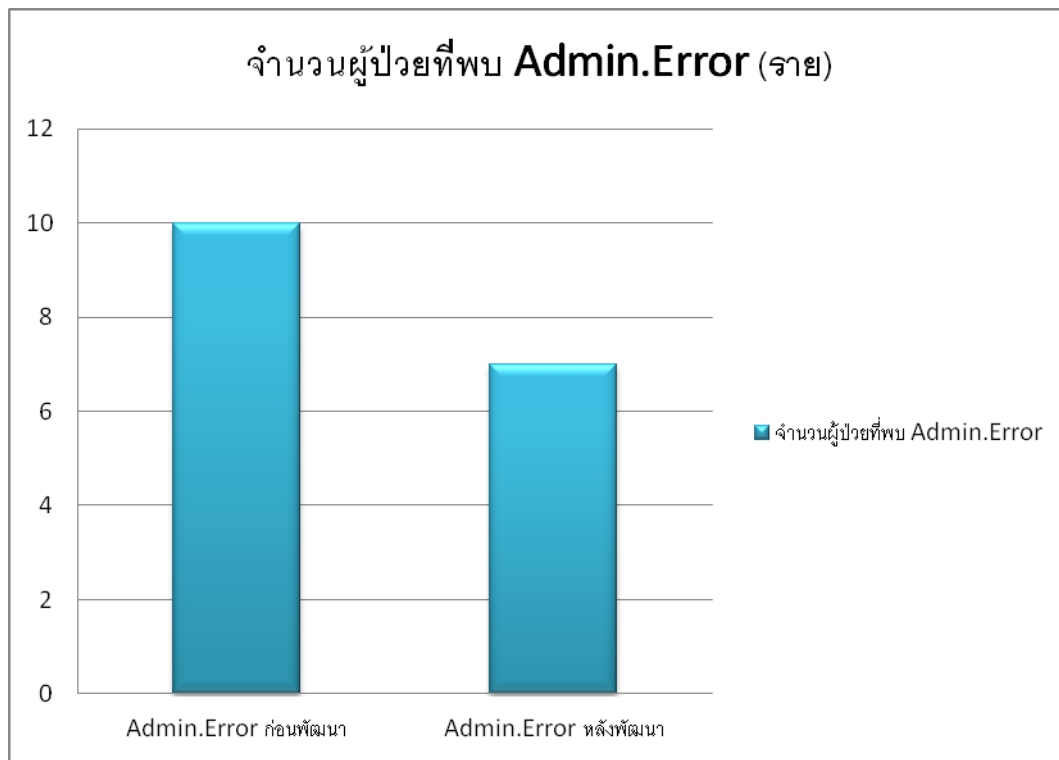
จากการทบทวนความคลาดเคลื่อนในกระบวนการจ่ายยา พบว่ามีจำนวนผู้รับประทานยาผิด เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ จึงมีแนวคิดในการอบรม เจ้าหน้าที่ก่อนการปฏิบัติงาน มีการประชุมเดือน ละ 1 ครั้ง เพื่อให้เจ้าหน้าที่แสดงความคิดเห็นร่วมกันว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ทำให้คนไข้รับประทาน ยาผิดและมีการพัฒนาระบบการเฝ้าระวังและป้องกันความคลาดเคลื่อนจากการจ่ายยาทุก ๆ 1 เดือนและสรุปในแต่ละเดือนว่า มีผู้รับประทานยาผิดกี่คน และหาแนวทางแก้ไขปัญหาโดยเก็บ ข้อมูลระหว่าง วันที่ 1 ของเดือน ถึงวันที่ 31 ของทุก ๆ เดือน

10. ปัญหาและอุปสรรคที่พบ / แนวทางแก้ไข

ปัญหาอุปสรรค	แนวทางแก้ไข
การหาข้อมูลและสำรวจข้อมูล	ถามเจ้าหน้าที่และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
การทำกราฟเพื่อเปรียบเทียบข้อมูล	ถามเภสัชกร

สรุปจำนวนผู้ปว่ยที่พบ Admin error ก่อนและหลัง การทำกิจกรรมการพัฒนาาระบบการ
เฝ้าระวังและป้องกันการคลาดเคลื่อนในการจ่ายยา เก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่

วันที่ 1 ตุลาคม 2555 – 31 มีนาคม 2556

สรุป Admin Error ลดลง ร้อยละ 30

พบ Admin Error 20 ราย คิดเป็น 100% แก้ไข Admin Error 10 ราย คิดเป็น 50 % พบว่า
Admin Error 10 ราย (50%) ลดลง 3 ราย คิดเป็น (30%)

รายชื่อของผู้ปกครองที่พบ Administration Error ได้รับการพัฒนาปรับเปลี่ยนพฤติกรรม
กรรมการบริหารยา 3 รายคือ

รายชื่อ	HN	ปัญหา/การปรับเปลี่ยน	วิธีแก้ไข
1.ด.ช.เฉลิมพงศ์ "ภูมิจ" มีสัจจะธรรม	302-55	แม่แจ้งว่าคนไข้ไม่ยอมกินยา Risper. อ้างว่าเกิดผลข้างเคียง อายุ 5.10 ปีมีอาการ มือเกร็ง มือหงิก อ้าปากค้าง ทำซ้ำๆ มักเป็นตอนเย็น ประเมินนารันใจได้ +3	มาครั้งสุดท้าย 8/3/56 แนะนำสรรพคุณยา ให้คำปรึกษาการกินยาไม่ต่อเนื่อง ให้ข้อมูล ADR ของยา ปัจจุบันผู้ป่วยกินยาตามแพทย์สั่ง
2.นาย ณัฐพล เกียรติรัตนภาส	459-49	มารดามักลืมให้กินยามื้อเช้า (Risper 1 mg.1x2 เข้า-ก่อนนอน , Depakine CR 1 hs) แต่ไม่มีอาการ ผิดปกติ ควบคุมพฤติกรรมได้	แพทย์ปรับลดยาเหลือ 1 มื้อคือ 1 ก่อนนอน
3.นายศุภรักษ์ เทพาราชภูรี	130-27	4/3/56 กินยา Depkin Chrono 500 ,Thio (100) , Benz (2) ,D5 ,Steron 5 mg.(Norethisterone 5 mg.) หลังกินยาได้3เดือนพบ SE คือ Galactorrhoea , Sleepiness , tirednessพ.สั่ง 1x3 แต่แม่กลัวกินยา มากไปจึงปรับเหลือ 1x2 กินยาได้ 3 เดือน เด็กมีอาการ นอนมาก เจ็บนม ไม่มีแรง แม่จึงปรับลดยาเองเหลือ 1 เม็ดเย็นมา 2 สัปดาห์ แต่ยังนอนมาก	แพทย์ปรับหยุดยาตามแม่เด็ก

เกณฑ์การประเมิน : ภายใต้งื่อนไข่ว่าผู้ปกครองฯต้องมารับบริการอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อย 2 ครั้ง และกำหนดการพัฒนาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการบริหารยา ดังนี้

- ผ่าน หมายถึง ผู้ปกครองฯมีพฤติกรรมกินยาตามแพทย์สั่ง หรือ หากผู้ปกครองปรับยาเอง จะต้องแจ้งแพทย์ทราบ
- ไม่ผ่าน หมายถึง ผู้ปกครองฯมีพฤติกรรมไม่กินยาตามแพทย์สั่ง

ผู้จัดทำ

นางสาวณัชนิษฐ์ ดวงสิน

ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่งานเภสัชกรรม กลุ่มงานเภสัชกรรม

